

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย
ด้วยโครงงานฐานวิจัยสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Development of Learning Management Model, Teaching Methodology in
Thai Language through the Research-Based Learning for Students in Thai
Language, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University

วทันญา ขลิบเงิน¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้วยโครงงานฐานวิจัยสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ 2) เพื่อศึกษาความสามารถของนักศึกษาในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้โครงงานฐานวิจัย และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้โครงงานฐานวิจัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี และใช้แบบแผนเชิงผสมผสานแบบรองรับภายในด้วยการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ เสริมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบแผนแบบกึ่งทดลอง โดยประยุกต์การวิจัยแบบคุณภาพด้านเวลา และกลุ่มตัวอย่างของการทดลองต่อเนื่อง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้วยโครงงานฐานวิจัย สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มีองค์ประกอบคือ หลักการ วัตถุประสงค์ และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ขั้นที่ 3 การจัดกลุ่มความร่วมมือ ขั้นที่ 4 ปฏิบัติการแสวงหาความรู้ ขั้นที่ 5 นำเสนอผลงานหลังการทดลองใช้รูปแบบ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจต่อองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบอยู่ในระดับมาก การทดลองจัดการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับเนื้อหาและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และมีการใช้สื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ในกิจกรรมการเรียนการสอน และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: โครงงานฐานวิจัย รูปแบบการจัดการเรียนรู้

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ email: krupong007@gmail.com

Abstract

The objectives of the research were 1) to develop the learning management model, the teaching method in Thai language through the research-based learning for Thai Language Program, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University 2) to study students ability in learning management of Thai Language by Research-Based Learning the Faculty of Education, Thai Language Program 3) to study the students' satisfaction toward the learning management style, the teaching method in Thai language by using the Research-Based Learning. Mixed method research and embedded design with quantitative research and quantitative methods are supplemented by quasi-qualitative research. Using Equivalent time-samples design to answer research questions covered the main objectives of the research. Statistics used in data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The research found that : teaching methodology and learning management model in Thai language research-based learning. Research for the Thai Language Program, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University. There are five steps of learning process as follow : 1) preparing 2) needs assessment 3) defining 4) doing 5) presentation after the trial. Students knowledge and understanding the elements and procedures of the model was higher, these activities related to the content of daily lives using other medias to encourage the students participation in teaching and learning activities are included in this research.

Keywords: Research-based learning, Model of teaching

บทนำ

การปฏิรูปการเรียนรู้คือหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา การให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ผลดีมากยิ่งขึ้น ผู้สอนจำเป็นต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้ได้ใช้กระบวนการเพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเอง รู้จักใช้ทักษะและกระบวนการคิดเป็นเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ ซึ่งถือเป็นกระบวนการสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังที่ ทิศนา ขัมมณี และ คนอื่น ๆ (2544 : 103 - 110) ได้ศึกษาด้านมิติของการคิด ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) มิติด้านข้อมูล หรือเนื้อหาที่ใช้ในการคิด 2) มิติด้านคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการคิด 3) มิติด้านทักษะการคิด 4) มิติด้านลักษณะการคิด 5) มิติด้านกระบวนการคิด และ 6) มิติด้านการควบคุมและประเมินการคิดของตนเองหรือเมตาคอกนิชัน

รูปแบบโครงงานฐานวิจัย (Project-Based Learning : PBL) เกิดจากการคิดค้นของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยที่ได้พิสูจน์แล้วว่า กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถสร้างระบบคิดและทักษะการเรียนรู้ใหม่พร้อมไปกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักวิจัยที่ดีได้อย่างทรงพลัง โดยเน้น การสร้างโจทย์วิจัยจากการทำโครงงานที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการค้นหาคำตอบจริง (สุธีระ ประเสริฐสรรพ, 2555 : 12) อีกทั้งยังเป็นวิธีการจัดการสอนที่เน้นการศึกษาด้านมิติของการคิด เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีลักษณะเป็นการเรียนรู้บนฐานวิจัย (Research-Based Learning : RBL) รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นรายวิชาวิชาชีพบังคับ จัดอยู่ในหมวดวิชาชีพครู ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) หลักสูตร 5 ปี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ที่นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยทุกคนจะต้องลงทะเบียนเรียน เนื้อหาประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีการเรียนการสอนภาษาไทย ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การออกแบบ การเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาดังกล่าวจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนานักศึกษาครูให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนทำโครงงานในสาระวิชาที่เรียน และนำกระบวนการวิจัยมาเป็นฐานซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการและผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานฐานวิจัยเพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ และนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ด้วยโครงงานฐานวิจัยสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาความสามารถของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้วยใช้โครงงานฐานวิจัย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนเรียนรู้วิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยใช้โครงงานฐานวิจัย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้วยโครงงานฐานวิจัยสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
2. นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษา

ไทยด้วยโครงงานฐานวิจัย

3. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ด้วยใช้โครงงานฐานวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้วยโครงงานฐานวิจัยสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ประกอบด้วยขั้นตอนอะไรบ้าง

2. นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้โครงงานฐานวิจัยสูงขึ้น

3. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ด้วยใช้โครงงานฐานวิจัย ระดับใด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ตามคำอธิบายรายวิชา การจัดการเรียนรู้รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย 1 มีรายละเอียดคำอธิบายรายวิชาดังนี้

แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้การสอนภาษาไทย ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรภาษาไทย และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอดคล้องกับสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การออกแบบ การเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดทำแผนการเรียนรู้ การทดลอง การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในชั้นเรียน

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาข้อมูลจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2560 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จำนวน 3 กลุ่ม รวม 74 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาข้อมูลจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2560 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ 1 กลุ่ม จำนวน 25 คน ได้มาโดยสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) และใช้แบบแผนเชิงผสมผสานแบบรองรับภายใน (The Embedded Design) ด้วยการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) เสริมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) เพื่อตอบคำถามการวิจัย ให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์หลักของการวิจัย ใช้แบบแผนแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Design) โดยประยุกต์การวิจัยแบบดุลยภาพด้านเวลา และกลุ่มตัวอย่างของการทดลองต่อเนื่อง (Equivalent Time-samples Design) ซึ่งเป็นแบบแผนการวิจัยที่มีเฉพาะกลุ่มทดลอง ได้รับการทดลองสลับกับการเว้นระยะเวลาในการได้รับการทดลองในครั้งต่อไป และวัดผลตามระยะเวลา ซึ่งผู้วิจัยประยุกต์เพิ่มให้มีการประเมินตนเองหลังการทดลอง (Posttest) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และข้อมูลเชิงคุณภาพสนับสนุน โดย การสนทนากลุ่ม (Focus Group) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลโดยการพรรณนาความ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ตามรายละเอียดขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้วยโครงงานฐานวิจัยสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เป็นการศึกษาบริบท วิเคราะห์สภาพและข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

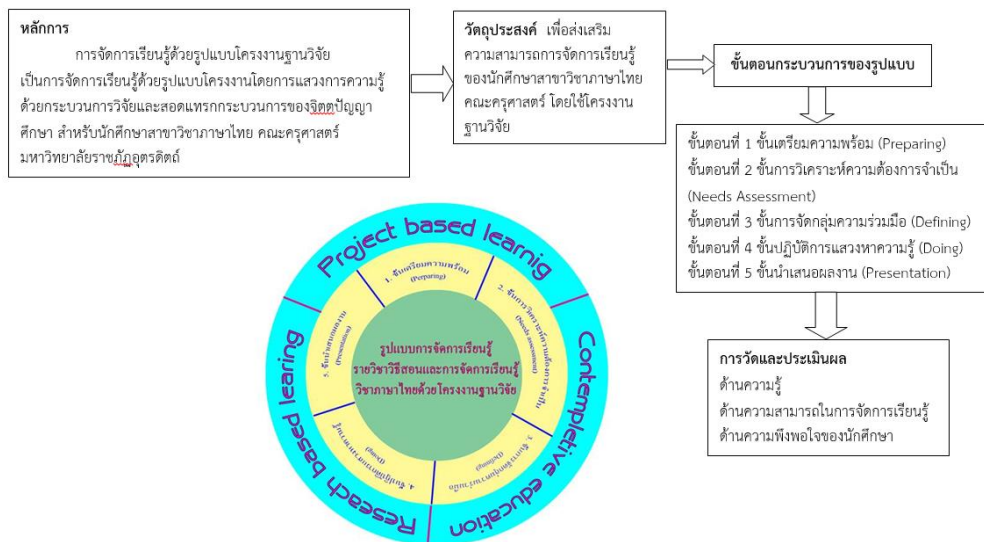
ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้วยโครงงานฐานวิจัยสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้วยโครงงานฐานวิจัยสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์และความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้วยโครงงานฐานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้วยโครงงานฐานวิจัยสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparing) ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) ขั้นที่ 3 ขั้นการจัดกลุ่มความร่วมมือ (Defining) ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการแสวงหาความรู้ (Doing) ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน (Presentation) ดังภาพ

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้วยโครงงานฐานวิจัยสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

2. ความสามารถของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ ในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้โครงงานฐานวิจัย พบว่า ความสามารถในการด้านความรู้ความเข้าใจต่อองค์ประกอบของรูปแบบอยู่ในระดับมากขึ้นไปทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมความร่วมมือของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนรายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยในลำดับแรก ด้านการนำไปประยุกต์ใช้ในการทดลองจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนในภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไปทุกข้อ เมื่อพิจารณาความสามารถเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการยกตัวอย่างที่เข้าใจง่าย สอดคล้องกับเนื้อหา และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ลำดับแรก การใช้สื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ในกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้โครงงานฐานวิจัย พบว่า นักศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ขึ้นไป เมื่อพิจารณาความพึงพอใจรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้นส่งเสริมให้นักศึกษา มีความเข้าใจในใจรูปแบบการสอนโดยใช้โครงงานฐานวิจัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรก และความพึงพอใจในด้านส่งเสริมให้นักศึกษามีความเข้าใจในการเรียนรู้แบบโครงงานฐานวิจัย มีความรู้ความเข้าใจในรายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้นักศึกษามากขึ้น และกระบวนการสอดแทรกจิตตปัญญาศึกษาในการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักศึกษาได้ตระหนักรู้ด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ยมากขึ้นไป ในลำดับรองลงมาทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

การอภิปรายผล

1. จากผลการพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้วยโครงงานฐานวิจัยสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความสอดคล้อง ความสมเหตุสมผลและความเป็นไปได้ มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ใช้ผลจากการศึกษาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Joyce and Weil (1996 : 13) แนวคิดของทิสนา แคมมณี และ คนอื่นๆ (2545 : 475) ที่กล่าวอย่างสอดคล้องกันสรุปว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นแบบแผน การดำเนินการที่ได้รับการจัดอย่างเป็นระบบ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี โดยรูปแบบการจัด การเรียนรู้ต้องมีทฤษฎีรองรับ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการฐานวิจัยเป็นทฤษฎีรองรับในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ ซึ่ง สุธีระ ประเสริฐสรรพ (2555 : คำนำ) ได้กล่าวถึงโครงการฐานวิจัยว่า การทำโครงการฐานวิจัย (Research-Based Learning : RBL) กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถสร้างระบบคิดและทักษะการเรียนรู้ใหม่พร้อมไปกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักวิจัยที่ดีได้อย่างทรงพลัง โดยเน้นการสร้างโจทย์วิจัยจากการทำโครงการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการค้นหาคำตอบจริง จึงกล่าวได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้วยโครงการฐานวิจัยสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีขั้นตอน ในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ขั้นที่ 3 ขั้นการจัดกลุ่มความร่วมมือ ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการแสวงหาความรู้ และขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการฐานวิจัยสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินการตามขั้นตอนโดยการศึกษาแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ

2. ผลการประเมินความสามารถของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ ในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้วยโครงการฐานวิจัย พบว่า ภายหลังจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ผ่านไป 3 เดือน พฤติกรรมความร่วมมือของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนรายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาความสามารถเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการยกตัวอย่างที่เข้าใจง่าย สอดคล้องกับเนื้อหาและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน อาจเนื่องมาจากผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการต่าง ๆ อีกทั้งผู้วิจัยได้สอดแทรกกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างให้ผู้เรียนได้ตระหนักรู้ ดังที่ทิสนา แคมมณี (2557 : 24) ที่กล่าวว่า การพัฒนาครู/ผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งหลักการสอน แนวการสอน รูปแบบ วิธีการและเทคนิคการสอนโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับบริบท เช่น การบรรยาย การอภิปราย การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้เป็นทีม ซึ่งสอดคล้องกับ วัลลา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2537 : 3) ที่กล่าวว่า ผู้ที่จะเป็นครูจะต้องมีคุณลักษณะของความเป็นครูและเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในวิทยาการด้านต่าง ๆ อันได้แก่ มีความรอบรู้ในเรื่องที่จะสอน มีความรอบรู้ในศาสตร์การถ่ายทอดซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยโครงการฐานวิจัย พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบโดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นได้สอดแทรกกิจกรรมที่

นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติ ดังที่นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความแปลกใหม่ มีการสอดแทรกกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาซึ่งส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีสมาธิ ได้คิดวิเคราะห์ มากขึ้น” นอกจากนี้ยังมีนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า “เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้ในอนาคต” เมื่อพิจารณาความพึงพอใจรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความ พึงพอใจต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้นช่วยส่งเสริมให้นักศึกษา มีความเข้าใจในรูปแบบการสอนโดยใช้โครงงาน ฐานวิจัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จักรพันธ์ แสงทอง (2557 : 3) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียนโครงการเพาะพันธุ์ปัญญาต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานฐานวิจัยกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้โครงงานฐานวิจัยเน้นให้นักเรียน คิดอย่างมีระบบ การลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูล การวิเคราะห์และอภิปรายผลข้อมูลที่ได้ รวมถึงการนำเสนอหน้าชั้นเรียน จนเกิดการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการสืบค้น โดยความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของเปอร์เซ็นต์ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัยวิเคราะห์ ผลตามโมเดลการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (3R7C) จะสามารถประเมินการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานฐานวิจัยที่สะท้อนผ่านทัศนคติของนักเรียนได้

ความพึงพอใจในด้านสอดแทรกกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาและส่งเสริมให้นักศึกษามีความเข้าใจในการเรียนรู้แบบโครงงานฐานวิจัย มีความรู้ความเข้าใจในรายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งลักษณะเด่นของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัยนี้คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการสอดแทรกกิจกรรมของจิตตปัญญาศึกษาให้ผู้เรียนได้ตระหนักในตน มีการนำเข้าสู่เนื้อหาโดยการสนทนาหรือกิจกรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสมในเนื้อหาที่จะใช้ในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้ตั้งประเด็นปัญหาซึ่งปัญหาส่วนใหญ่มาจากความสนใจของนักศึกษาเองและการลงมือค้นคว้าหาคำตอบในรูปแบบของโครงงานฐานวิจัย มีการวางแผนอย่างเป็นระบบตามกระบวนการของโครงงานและการวิจัยสำรวจ ค้นคว้าข้อมูลจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นำข้อมูลมาอภิปราย วิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยใช้เหตุผลประกอบเป็นข้อสรุป ซึ่งการที่นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ ได้แสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ มีระเบียบแบบแผนด้วยตนเองเช่นนี้จึงเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายอย่างแท้จริงแก่ตัวนักศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ลัดดา ภูเกียรติ (2544 : 19 - 20) และ พจนา ทรัพย์สมาน (2549 : 6-7) ที่ได้กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันสรุปว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้และปฏิบัติด้วยตนเองโดยเชื่อมั่นในศักยภาพการเรียนรู้ของตนทำให้เกิดการพัฒนาความคิดอย่างอิสระ ดังนั้นองค์ความรู้ที่ถูกสร้างขึ้นโดยตัวผู้เรียนจึงมีความหมายจะคงทนไม่เสื่อมง่ายและเป็นรากฐานให้สามารถสร้างความรู้ใหม่ ๆ ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนรู้ด้วยโครงงานฐานวิจัยรายวิชาวิธีสอนและการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ จากการทดลองนำไปใช้ซึ่งส่งผลต่อความ

สามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาอื่นในระดับเดียวกัน ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงานฐานวิจัย ไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ในระดับอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตครูที่เป็นครูที่ดี มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนเพิ่มขึ้นอีกอย่างน้อย 1 รูปแบบ

2. การนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรมีการเตรียมความพร้อม เพื่อการวางแผนการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้สอนในช่วงเวลานั้น ๆ และส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ บรรยากาศแห่งการมีส่วนร่วมและส่งเสริมให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปรายร่วมกัน

3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงานฐานวิจัยเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังนั้นการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องมีการกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับกระบวนการจัดปัญหาศึกษา จัดทำโครงงานฐานวิจัย ภาระงาน ระดับคุณภาพของงาน อีกทั้งการชี้แนะ แนะนำให้คำปรึกษาการให้รางวัล หรือสร้างขวัญกำลังใจ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานฐานวิจัยในระดับอุดมศึกษาในด้านศาสตร์สาขาวิชาสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ทั้งนี้จากผลการวิจัยการจัดการเรียนรู้ ด้วยโครงงานฐานวิจัยส่งเสริมให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้มีความตระหนักรู้ คิดเป็นระบบ ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

รายการอ้างอิง

- จักรพันธ์ แสงทอง. (2557). การศึกษาทัศนคติของนักเรียนโครงการเพาะพันธุ์ปัญญาต่อการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาโรงเรียนโคกสว่างคุ้มวิทยานุสรณ์. ใน *การประชุมวิชาการ มอบ.วิจัย ครั้งที่ 8*. หน้า 3
อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ทิตนา แคมมณี และ คนอื่น ๆ. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- _____. (2545). *กระบวนการเรียนรู้ ความหมาย แนวทางการพัฒนา และปัญหาข้อใจ*. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- ทิตนา แคมมณี. (2557). ปลุกโลกแห่งการสอนให้มีชีวิตสู่ห้องเรียนแห่งศตวรรษใหม่. ใน *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ “อภิวัดการเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย”*. หน้า 24. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.).
- พจนา ทรัพย์สมาน. (2549). *การสอนให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลัดดา ภูเกียรติ. (2544). *โครงงานเพื่อการเรียนรู้: หลักการและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้*.

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2537). การพัฒนานิสิต นักศึกษาท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง. *วารสาร
ครุศาสตร์* 23(2), 1-13.

สุธีระ ประเสริฐสรณ์. (2555). *โครงงานฐานวิจัย: กระบวนการเรียนรู้ใหม่ของการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

Joyce, B. and Weil, M. (1996). *Model of teaching*. (5th ed). London: Allyn and Bacon.